

Dramatik

Jana Brejchová a Vlastimil Brodský
ve filmu Zdeňka Podskalského Noc na Karlštejně (1973)

Pro generaci autorů vstupujících do literatury v 70. letech 19. století bylo drama prestižní uměleckou formou. Zpočátku Vrchlický psal texty určené spíše pro čtení než inscenaci (*Eloa*). Když se však roku 1883 znovu otevřelo Národní divadlo, přijal mimo jiné i úkol naplnit jeho dramaturgii novými překlady ze světového repertoáru. Obecenstvo tak v jeho přebásnění poprvé zhlédlo řadu klasických i aktuálních divadelních her, např. Molièrova *Lakomce*, Corneillova *Cida* a Rostandova *Cyran z Begeracu*. Překládal také oblíbené francouzské konverzační veselohry, opery či baletní féerie.

Jako dramatik patřil k autorům, kteří se u nás podíleli na utváření tzv. divadla velkého stylu. Kládl důraz na básnické slovo a chtěl působit především na divákův cit. Napsal téměř čtyři desítky divadelních her, jež látkově obsáhly evropské dějiny od starověku po současnost. Debutoval roku 1882 historickou tragédií *Drahomíra*, která stála na počátku tzv. české trilogie (*Bratři, Knížata*). Nejúspěšnější z Vrchlického historických dramát byly komedie *Soud lásky* a *Noc na Karlštejně*. V obou velké dějiny ustoupily milostnému citu: v druhé z nich moudrý císař Karel IV. kapituluje před láskou a věrností dvou podnikavých žen.

Vidím v dramatu nejvyšší ideál tvoření uměleckého.

Nemyslete si, že jsem „slepý“ k svým dětem. Víím, kde co mohlo neb mělo býti jinak, ale věřte, není to nedostatek mé dobré vůle, nýbrž jen způsob mého tvoření. Nedovedu jako Bozděch neb Stroupežnický sedět leta nad kusem a korigovat a přelepovat a vracet se stále k tomu, co jest jednou za mnou. Tvořím eruptivně, vulkanicky, buď – anebo.

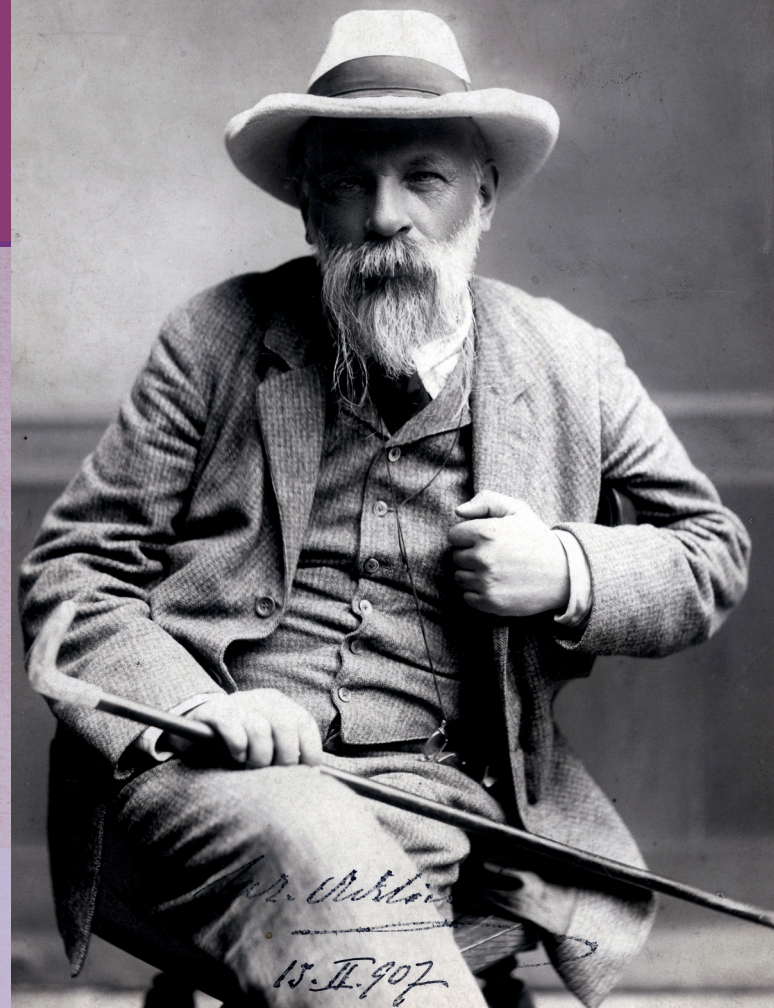
Léta osmdesátá

Drahomíra
Smrt Odyssea
V sudu Diogenově
Noc na Karlštejně
Julian Apostata
K životu
Soud lásky
Rabínská moudrost
Exulanti
Pomsta Catullova

Nad propastí
Bratři
Námluvy Pelopovy
Midasovy uši

Léta devadesátá

Smír Tantalův
Smrt Hippodamie
Pietro Aretino
Trojí políbení
Hippodamie (souborně)
Bouře (operní libreto)
Závěť Lukavického pána
Svědék
Epponina
Marie Calderonová
Láska a smrt
Král a ptáčník
Příchod vesny
Dvě doby
V uchu Dionysiově
V novém století
Knížata
Armida (operní libreto)
Trilogie o Simsonovi
Godiva
Kočíí král

KAREL IV. (podává mu ruku): Děkuju ti, milý Arnošte, vrátil's mi celé štěstí života! (Po chvíli k Alžbětě.) Však, sladká žárliko, zde zůstat nemůžeš!

ALŽBĚTA: A proč ne?

Karel IV.: Což může zákonodárce jednati proti zákonům? – Jen jednou jsem nucen učiniti to a co zkusím od našeho Arnošta! Jak těžce mi vytýká příští korunovaci Václava! A proto úctu před zákonem největší mějž zákonodárce sám! My odejdeme.

ALŽBĚTA: A ještě ted'? – V čirou noc?

KAREL IV.: Ano, ještě ted'! Pojedeme na tvůj hrad, na Karlík. Arnošte, buť tak laskav a nařid' purkrabímu, aby nám obstaral koně. Poněvadž však, jak pochopíš, mně na tom velice záleží, aby umění našeho pážete zůstalo výhradně tajemstvím nás tří, ujedeme z Karlštejna tajně – my prchneme, či chceš-li, Eliško, já tebe unesu!

ALŽBĚTA: To je výtečný nápad! – Budu unešena! – Dobrodružství na dobrodružství! – Tedy pojďme.

Noc na Karlštejně

Jaroslav Vrchlický řediteli Národního divadla Šubertovi (1898)

Jar. Vrchlický

1853
1912